

OBRTNIŠKI GLASNIK

GLASILO ZAVODA ZA POSPEŠEVANJE OBRTI ZBORNICE ZA TOI V LJUBLJANI

LETO VI.

LJUBLJANA, APRIL 1939

ŠTEV. 1

VSEBINA:

»Obrtniški glasnik« — oživljen	2
Razstava slovenske obrti v Ljubljani	3
R. Dostal: Prva obrtna razstava v Ljubljani 1844	4
Ing. Hladnik Stanko: Kovinske obrti	7
Ing. Dovič Josip: Pomen elektrotehniške obrti	9
Poročilo predsednika na seji Obrtnega odseka dne 16. februarja 1939	11
Strokovni tečaji Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani	14
Obrtnikovo izobraževanje — njegov napredek	15

Izhaja mesečno. — Naročnina znaša letno 25 din, posamezna številka stane 3 din. — Izdaja Zavod PO Zbornice za TOI v Ljubljani (odgovarja Ogrin Ivan v Ljubljani). — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Beethovnova ul. 10. — Za uredništvo odgovarja Hočevar Lojze v Ljubljani. — Tiska Zadružna tiskarna v Ljubljani (Maks Blejec).

Pst. f

»Obrtniški glasnik« — oživiljen

Pred nekako desetimi leti, to je po predzadnjih volitvah v Zbornico za TOI, se je tedaj izhajajoče obrtno glasilo »Jugoslovanski obrtnik« (1919—1929) preneslo na Zavod za pospeševanje obrta (1930—1934). Ta list je v marcu 1932 postal popolno strokovno glasilo Zavoda PO in je lepo uspeval. Pozneje so se razmere v Zbornici spremenile; spremenilo se je tudi ime glasila v »Obrtniški glasnik«. Ta je izhajal le kratko dobo in je nato počival do današnjega dne.

Slovenci imamo tri obrtna glasila splošne vsebine, ki prinašajo članke o dnevni obrtni politiki; poleg njih imamo še nekaj drugih, ki pa so namenjena posameznim obrtnim panogam, tako mesarjem, pekom, krojačem in podobno. Mogoče se bo marsikdo vprašal, čemu je treba še četrtega obrtniškega glasila. Vsekakor je v današnjih razmerah za tako številni obrtni stan potrebna publikacija s strokovno vsebino. Predsedstvo Zavoda za pospeševanje obrta je na predlog načelnika g. Ivana Ogrina sklenilo, da prične nadaljevati z izdajo strokovnega zavodovega glasila, da oživi »Obrtniški glasnik«. Glasilo bo za enkrat prinašalo članke o tekočih obrtniških zadevah, o gibanjih obrtnega pospeševanja, o podrobnejšem tekočem delu Zavoda za pospeševanje obrta, posebno še o vršecih se tečajih. Tako bomo s pomočjo tiska skušali s strokovnimi članki in navodili dopolnjevati delo, ki ga vršijo tečaji. List bo dalje obravnaval splošna obrtniška vprašanja in tudi napredek in razvoj obrta v sosednih državah. Posebno nalogo pa bo imel list v priobčevanju vsega poteka priprav za veliko slovensko obrtno razstavo, ki se bo vršila letos od 7. do 16. oktobra ob priliki zavodove desetletnice in dvajsetletnice naše države.

List s tako vsebino bo gotovo dobrodošel vsem obrtnikom, ki imajo res veselje in voljo do strokovnega napredka našega obrtništva. Na ta način se bo raven napredka in blagostanja slovenskega obrtništva gotovo doignila.

Obljubljena nam je finančna podpora za tak list, ki bi vršil delo v tem smislu; tako podporo dobivata tudi glasili obrtnih organizacij v Zagrebu in Belgradu.

List bomo naslonili na prisilna obrtna združenja, katerih naloga bo, da ga širijo med svojim članstvom. Obrtnike, združenja in vse zainteresirane pa pozivamo, da se v vseh potrebah, glede vseh želja in nasvetov obračajo na uredništvo glasila, ki bo skušalo v vsem ustreči.

Predsedstvo Zavoda PO.

Razstava slovenske obrti v Ljubljani*

V preteklih letih so priredile strokovne šole, vajenci in pomočniki, posamezni obrtniki in njihova združenja večje in manjše razstave svojih izdelkov. Te razstave so pokazale lepe uspehe; pokazale so, kako velike važnosti so take prireditve za strokovni in gospodarski napredek obrtnika, kako mu dvigajo njegovo raven in mu nudijo novih zamisli.

Zato je sklenilo obrtništvo na pobudo svojih zastopnikov v obrtnem odseku Zbornice TOI v Ljubljani prirediti pod okriljem Zavoda za pospeševanje obrta v jeseni tega leta veliko jubilejno obrtniško razstavo v Ljubljani v proslavo dvajsetletnice obstoja naše države in desetletnice ustanovitve Zavoda za pospeševanje obrta. Uvedena so že prva pripravljajna dela za razstavo, ki naj pokaže napredek in razvoj našega obrtništva v prvih dvajsetih letih svobode v narodni državi. Glavni cilj te razstave naj bi bil pokazati javnosti (konsumentu), kaj vse naša obrt izdeluje in kako solidni so izdelki obrtnikove pridne roke, česa je naše obrtništvo zmožno, če bi se mu nudila zadostna prilika za udejstvovanje.

Razstava bo od 7. do 16. oktobra tega leta v vseh prostorih Ljubljanskega velesejma; razdeljena bo po glavnih obrtnih panogah, tako da bo obsegala gradbene obrte, oblačilne obrte in tapetništvo, lesne obrte, kovinske obrte in elektrotehniko, umetno obrt in aranžerstvo, keramiko, služnostne obrte, galanterijo, živilske obrte s kulinarično razstavo ter grafične obrte in fotografijo. Tej strokovni obrti bo priključena razstava našega obrtnega šolstva in razstava slovenskega obrtnega slovstva, prav tako pa še posebna razstava, ki bo s številnimi grafikonj pokazala delo Zavoda za pospeševanje obrta v desetih letih njegovega obstoja (delovanja).

Razstavni odbor, ki mu načeluje predsednik g. Ivan Ogrin, tvori uprava Zavoda za pospeševanje obrta, kr. banska uprava, delegati treh večjih mestnih občin, Ljubljane, Maribora in Celja, Tehniška srednja šola, Osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani ter Ljubljanski velesejem. Poleg razstavnega odbora vodi vse priprave za razstavo tudi poseben tehnični odbor, ki sestoji iz odličnih slovenskih arhitektov ter strokovnjakov za posamezne panoge obrtniške delavnosti. Ta odbor je delo že razdelil po posameznih odsekih, ki jim načelujejo strokovnjaki.

Razstavni odbor bo skušal nuditi možnost vsakemu slovenskemu obrtniku, da se udeleži razstave. Seveda bo mogoče razstaviti samo kvalitativne izdelke po zamisli in načrtu tehničnega odbora. Vse slovensko obrtništvo je bilo po svojih strokovnih združenjih pozvano, da se udeleži razstave v častnem številu in

* Prim. članek: Prva obrtna razstava v Ljubljani 1844!

tako dokumentira voljo slovenskega obrtništva do obstanka in tudi svojo neomajno voljo za napredek in za boljše bodočnost slovenskega gospodarstva.

Vsa potrebna pojasnila dobe interesenti pri razstavnem odboru Zavoda za pospeševanje obrta pri Zbornici TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica 10.

R. Dostal:

Prva obrtna razstava v Ljubljani 1844

1. Zvonar A. Samassa utemeljuje potrebo in koristi obrtne razstave v Ljubljani; obrtni razstavi v Celovcu leta 1938. in v Gradcu leta 1841.

Francozi so z zasedbo ilirskih dežel pometli s predpravnicami starih obrtnih zadrug ali cehov in obrt je postala v naših krajih prosta. Tudi avstrijska vlada se je začela pozneje, ko so Francozi zapustili naše dežele, nekoliko bolj brigati za izobrazbo in napredek obrtnikov in obrtnega naraščaja. Za obrtne vajence je ustanovila posebne prostovoljne nedeljske **obrtne tečaje**, iz katerih je nastala leta 1816. **mehanično-tehnična šola**, iz te pa kasneje **obrtno-industrijska šola** v Ljubljani. Podobne šole in tečaji so se ustanavljali tudi v drugih mestih in trgih za deklice v ženskih ročnih delih. V Avstriji se je zanimal za obrt zlasti **nadvojvoda Janez**, ki je hotel dvigniti domačo obrt in s tem pripomoči ljudstvu do boljših življenjskih razmer. Pod njegovim vplivom ter po češkem vzorcu in zgledu se je leta 1837. ustanovilo »**Društvo za pospeševanje in podpiranje industrije in obrti v Notranji Avstriji**«, ki je imelo namen pospeševati obrt na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem in Primorskem. **prirejati obrtne razstave in predavanja, skrbeti za obrtne šole, tečaje, knjižnice in zbirke vzorcev ter podpirati obrtnike**. Ko so nato leta 1843. začele izhajati Janez Bleiweisove »**Kmetijske in rokodelske novice**«, je tudi ta časopis razvijal v tem pogledu živahno delavnost. Že v prvih dveh številkah tega lista dne 5. in 12. julija 1843 je napisal ljubljanski zvonar Anton Samassa vzpodbudni članek, ki je v marsičem še dandanes aktualen, in ga zato v celoti prinašamo:

»Kogá so družbe za obrtnost?«

Kaj je njih namen sploh in koliko dobriga se sme zlasti naša dežela od notrajno-avstrijske družbe za obrtnost nadjati?

»Nihče ne more tajiti, da ste se v poslednjih letih srečnega miru kupčija in obertnost tako povzdignile, de ste nam živež in delavnost dale, kakor ju samo blagoslovi miru dati morejo. **Obertnik (rokodelnik) zdaj več ne gleda po navadi v prvi soski svoje dela spečati — prizadeva si, v daljnih krajih svoje**

blago na ogled postaviti, de bi si morde skozi obilnejši prodajo ali večji ceno več dobička pridobil. Dobro nadelane ceste prekrizajo našo lepo domačijo, urnejši voznja blaga se terja in godi, nove sredstva (pomočki) se izmišljavajo, kupčijo oživit in časa si prihraniti — te šume dobrotniga stvarnika, katero nam je sicer k neograjeni pa vunder posvetni rabi — slehernimu v njegovim poklicu — dal. Leta moške starosti in polne delavne moči naglo preidejo — kdor zadej ostane, pridniga več ne doide, ki dobro premisli, kogá sadajni čas hoče; in prekosani od sosedov, ki se po volji kupcev za prodajo svojiga blaga ravnajo in po mogočnosti svoje dela izlikati se prizadevajo, taki pri ljubi stari navadi — brez kruha — brez zaslužka — sami s seboj in s svetom nedovóljni ostanejo, kakor da bi časi več ne bili tisti, kakor de bi eden družimu delo iz rok tergal itd.

Res je, da so časi minili, ko so ljudje razun draziga plačila tudi dobre besede dajati mogli — de bi poslednič blago takó dobili, kakor se je tistimu narbolj zdelo, ki ga je izdelal, če je ravno kupce lepši podobo, barvo ali bolj lično izdelanje napovedal. Saj vi sami, ljubi kmetje, pri svojih potrebah orodja, obleke in družih reči razun dobrote tudi lično izdelanje hočete imeti in ljudi poiskati znate, ki narbolj po vaši volji delajo. **Kako pa ti delavni, vedno v velike opravke zakopani rokodelci svoje dela popolnijo in tako več izpečajo? Samo skozi skerbno pregledovanje popolniga blaga, skozi skušnje, skozi muštre, koristne bukve in podobšine** — poslednič skozi nedoželjnost in prizadevanje, neprenehama se potruditi, svoje blago tako izdelati, de tisti, ki se v tej reči narbolj znajde, nobene poprave ne more več mogoče misliti. Če ima vedoželjni rokodelnik te reči pred očmi, če z zvestim, pobožnim sercam in vestjio pridnost in ljubezin k svojimu stanu združi, se bo kmalu skozi domačo premožnost pred množico delavcov izkazal, ki se prazne vere in ostudnosti pred vsako novo, ako ravno dobro pohvaleno rečjo, terdno derže; skerbel bo, svoje otroke zgodaj v tem podučiti, česar se sam v svoji mladosti v menj srečnih okoljnostih ni mogel učiti, za poduk in tisto daljno izobraženje, katero se v šolah za mladost, ki se k rokodelstvu pripravlja, v vsih poglavitnih mestih naše domačije tako lepo uči, bo skerbeti mogel; sebe in svoje bo pred nesrečo zagotovil in poslednič se bo časten od svojih bližnih iz tega sveta ločil. Pa sleherni nima potrebne umnosti in priložnosti si dobičke za svoje opravke, razprodajo, muštre popolniga blaga, bukve za poduk omisliti, — in kakor je mlado drevesce brez varha vsake sorte škodi prodano, če ga nihče ne oskerblja in podpera — tako so se povsodi možje v vsih časih in povsodi našli, ki so se skozi podnemanje ali podučenje rokodelcev od opravil svojiga poklica oddihnili; srečne so se imeli, če so kje kaj dobriga na dan prinesli, kar je bilo neznano in novo in h koristi vsih upotrebovano bilo. Tudi naša dežela je imela možove s tako žlahtnimi serci imenovati. S hvalježnostjo se še marsikdo izmed rokodelcev našiga častitiga

barona Žige Zojsa spomni, kakor patra **Gabriela Grubarja**, ki nekadaj nobene priložnosti nista memo spustila, vsako glavo izobraziti, ki je kaj dobriga obetala, in jo s težavnimi deli soznani in ji muštre nove sorte podati. S posebno ljubeznijo za izobraženje rokodelskega stanu v risanju sta oba rajnka učenika na nedeljski šoli. Andrej **Herlein** in Vincenc **Dorfmeister** v dolgi pridni službi veliko storila. Koliko še živih umetalnikov in rokodelcev je njih neutrudenemu napeljevanju za ta pripomoček, vsakimu obrtniku tako potreben, hvaležnost dolžnih!

Kar so pa pred letmi le posamezni možovi v malim storili za to se je v današnjem času v večji obširnosti družba od večih mož zbrala, katero naš dragi in visokočasteni cesarski knez ali princ, Nadvojvoda **Joan** v Gradcu prečuva in vlada, in kteriga naj nam Bog še dolgo dolgo ohrani!

Notranjo-avstrijska družba si za voljo tega prizadeva, sploh z vsim se soznani, kar se na Krajskim, Štajerskim in Koroškim od rokodelcev in v fabrikah dela. To si s tem prizadeva doseči, de od časa do časa vse, kar rokodelci in fabrike teh dežel izdelajo, v kako poglavitno mesto teh dežel vkup pripeljati in očitno na ogled postaviti da.

Vi Gorenci pa, ki se vedno z našimi sosedi, s Korošci, pečate, se bodete še mogli spomniti, kako lepo veselje je ta družba 20. in 21. Kozaperska 1858 našimu presvitlimu Cesarju in gospodu Njih veličastvu, Ferdinandu I. storila, ko so se s premilostivo Cesarico iz Italije nazaj na Dunaj peljali.

Notranjo-avstrijska družba je bila namreč, ki je takrat vse na ogled postavlja, kar le rokodelci in Fabrike treh sosednih dežel, Krajskiga, Štajerskiga in Koroškiga, delajo.

Vožnjo poslanih izdelkov je sama družba plačala, ona je vse v redu nastavila, izdelke z imeni in s stanovanjem vsaciga mojstra na tanko zaznamovala in vsih 14 dni vsacimu brez razločka za ogled odperte pustila. Takrat je družba prvi pot pravimu prijatlu domačije priložnost dala, vse od nar imenitnejših izdelkov pregledati, ktere Koroška, Krajska in Štajerska dežela izdeluje. Blizo 2200 reči vsake sorte je bilo v Celovec na ogled poslanih in prav veliko tudi iz naše Krajske dežele. V treh velicih poslopih so bile vse reči tako lepo rastavljene, kakor je le mogoče bilo. Zraven nar lepših kos in jeklenih reči iz Štajerskiga, zraven nar lepši železnine posebne dobrote iz Koroškiga — in kar te dve deželi še sicer ličniga v svojih rudarijah delate, so bile tukaj za videti: silno lepe dela iz železa iz fabrike Turjaškiga kneza v **Dvoru**; lepe pile iz **Teržiča**; lepe povesod iskane in hvalene sita iz **Štražiša**; terdni pertovi iz **Loke**; lepo barvane platna in lično usnje iz **Teržiča**; slamniki iz **Krumperka**; plahte in mezlan iz **Šent-Jurja**; lep lim in še več družih reči iz **Kamnika**; svila ali žida iz **Ljubljane**; špice iz **Idrije**; kertače za ovno iz **Ljubniga**; vse sorte žebeljev ali evkeov iz **Železnikov**, iz **Krope** in **Kamne Gorice**, in še veliko družiga, kar so posamezni

rokodelci in obrtniki iz Ljubljane, iz Krajna, iz Loke, iz Radolce itd. tje poslali. Tako so se Krajske dela izkazale, de je bilo že pri prvi istavi med **Krajske mojstre 8 svetinj** razdeljenih, med katerimi je ena zlata bila. Dvanajst mojstrov je pa pisma za pohvalo njih pridnosti in za posnemanje družih dobilo, ktere so jim ptuji sodniki privolili in dali.

Druga istava je bila v jeseni 1841 v Gradeu. — še lepši in bogatejši — tretja je za Ljubljano namenena prihodno leto ali pa čez dve leti. Od te se bo takrat več povedalo.

Tako se je tadaj vsakdo prepričati znal, kakšne dobre namene de družba ima, kako so ptujci in domači istavljene izdelke pregledovali in marsikaj našli, kar bi ne bili v deželi iskali; — kako so po ceni izdelkov prašali in se pri tej priložnosti prepričali, de se marsikaj v domačiji cenejši in boljši dela, kakor se iz dälje dobiva. Prepričati se je vsakdo znal, kako so domači mojstri svoje dela lahko na däljne kraje izpečali, ki so se skozi očitno pohvaljenje razglasili; drugače bi se to gotovo ne bilo zgodilo. Z eno besedo: kupec se je s prodajavcem soznanil, serca so se združile in tako smemo upati, de bodo rokodelci skozi te dobičke spodbodeni svoje dela zmiraj bolj poboljšali.

To dobroto prinese ta družba vsakimu rokodelcu brez razločka na Štajerskim, Krajskim in Koroškim.

Kdor se pa v to družbo še posebej zapisati hoče, na leto 5 goldinarjev plača. Za to pa dobi diplom, to je pismo, skozi ktero pravico dobi, vseh tudi nar dražejših podob in muštrov vsih rokodelskih reči, vsih bukev, kterih je že zdaj več kakor tavižent, ki vse nove iznajdenja uče, brez plačila se poslužiti. <

(Dalje prihodnjič.)

Anton Samasa,
Ljubljanski zvonar.

Ing. Hladnik Stanko:

Kovinske obrti

Vsesplošni napredek, večje zahteve na udobnost in praktičnost ter vsestransko povečanje tempa življenja tekom zadnjih 20 let so imeli za nujno posledico razvoj kovinskih obrtov. Poglejmo n. pr. armade naših kolesarjev! Koliko obrtnikov in pomočnikov živi od njih! Podobno je z avtomehaniki, katerih bodočnost bo čezdälje lepša in njihovo udejstvovanje čezdälje večje; kajti avtomobilizem se bo vedno bolj razvijal, ker je šele na začetku; in že danes imajo vsi avtomehaniki dela dovolj in ga bo vedno več. In fini mehaniki? Včasih takorekoč ni bilo potrebe za ta obrt, dandanes jih pa primanjkuje. Kdo naj pa popravlja nebroy vsakovrstnih aparatov, ki jih dandanes uporabljamo? Kino je že v vsakem večjem kraju, pisalni stroj ima skoraj vsak trgovec itd., itd. Ali pa instalaterski obrt; vodovodov je vedno več, centralnih kurjav vedno več, kopalnice in stra-

nišča na izplakovanje postajajo vsesplošna potreba; priznati moramo, da je ta obrt v velikem razvoju. — Omenil sem samo najvidnejše od obrtov, pri katerih tudi vsak laik lahko vidi napredek. Roko v roki s temi obrtni napredujejo pa vsi drugi kovinski obrti; kajti vsi kovinski obrti so tesno povezani med seboj. Nobenega dela ne more izvršiti ene vrste obrt sam, ne da bi potreboval pomoči drugih obrtov; če se dotični obrt direktno ne posluži drugega obrta, ima pa sigurno pomočnika, ki je izučen v potrebnem obrtu. Kar imajo vsi kovinski obrti v večji ali manjši meri skupnega, je ključavničarstvo; pod tem razumem splošna ključavničarska dela: piljenje, žaganje, sekanje, vrtanje, brušenje itd. Torej je ključavničarstvo temelj večine kovinskih obrtov; matrica vseh obrtov sploh je pa strojno ključavničarstvo. To izgotavlja in popravlja stroje in orodje za vse obrte. Pripravljenost in delazmožnost vseh obrtov je odvisna od domačega strojnega ključavničarstva, kar bo vsakomur takoj jasno, če si predstavlja nemožnost dobave iz tujine.

Zdi se mi, da ima danes v Sloveniji možnost največjega razvoja ravno strojno ključavničarstvo in to predvsem zaradi tega, ker so nam uničili Strojne tovarne in livarne. Kako smo jih potrebovali in kaj so nam nudile, vidimo šele sedaj, ko jih ni več. Vsaka stvar ima pa dve strani, dobro in slabo, tako tudi tragedija Strojnih tovarn in livarn. Dobiček ima za enkrat obrt in če bodo znali naši strojni ključavničarji zagrabit zadelo s prave strani, bo ostal lahko ta dobiček stalen in trajen. Prvi logični pojav s tem v zvezi je nastanek cele vrste livaren, ki so vse dobro zaposlene, sodeč po tem, da je treba dolgo čakati na odlitke.

Večino strojev in orodja Strojnih tovarn in livaren so kupili domači obrtniki. Z vsakim novim strojem v delavnici so podane nove možnosti, ki priganjajo obrtnika k večji agilnosti, kajti stroja ni kupil, da mu stoji v delavnici za parado, ampak da mu služi in dela. Domnevam, da se bodo v kratkem pojavili na trgu domači izdelki, katerih dosedaj ni bilo. Potrebna bo razdelitev dela, da ne bodo vsi obrtniki izdelovali istih predmetov, nekaterih pa nobeden. Za večje izdelke bo treba tudi delitve in pa združitve, da bo več samostojnih delavnic delalo kot posamezni oddelki večje tovarne. Na ta način bi se fabrikacija pocenila, ker bi vsaka delavnica izdelovala le nekatere predmete in te v večjih serijah. Tozadevno se bo treba organizirati.

Najlepša prilika za rešitev teh in sličnih vprašanj bo jesenska **razstava slovenske obrti**. Ta nam mora pokazati vse domače izdelke, da vidimo stanje, v kakršnem je danes naš obrt, in da bomo tudi videli, česa še ne izdelujemo. Razstava nam mora biti šola, kritika in vzpodbuda za napredek.

Med razstavo bo najlepša prilika za izmenjavo misli in ustvarjanje načrtov za bodočnost. Pokazali se bodo tudi vsi nedostaki dosedanje organizacije obrtov, tako n. pr. pomanj-

kanje tehničnega oddelka pri Zavodu za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI. Ta oddelek bi moral biti neke vrste strokovna posvetovalnica, kjer bi se dobili vsi potrebni tehnični podatki, predkalkulacije, postopki pri delu, načrti itd. Kajti obrt se mnogo bolj pospešuje z modernizacijo dela in delavnih načinov ter s preskrbitvijo dela kot pa z miloščinskimi podporami.

Potrebno bo torej vse take stvari pripraviti, da se bodo ob prilike razstave obravnavale, da bo razstava nekaj več kot gola paša za oči.

In še za nekaj zelo važnega moramo to razstavo izrabiti: in sicer za podroben katalog, ki naj bo urejen po obrtih in po izdelkih. Danes namreč nimamo nobenega kataloga, kjer bi človek našel obrtnika, ki izdeluje kak določen izdelek. Vsakdo, trgovec kot privatnik, je torej navezan, da se obrne na kakega agenta ter mu odda naročilo. Za koliko dela so torej naši obrtniki prikrajšani, koliko predmetov naročamo zgolj zaradi tega iz tujine, ker ne vemo, kdo bi nam jih lahko doma boljše in cenejše izdelal. — Vsak obrtnik naj torej v lastnem interesu sestavi seznam vseh takih predmetov, ki jih je že kdaj izdeloval ali pa kakršne bi lahko izdeloval in naj ta seznam čimprej vpošlje razstavnemu odboru, da bo mogoče razstavo čim popolneje organizirati in pokazati čim širše stanje ter pričeti z delom za katalog.

Pri tej priliki naj tudi vsak premisli, kaj bi razstavil: ni treba misliti pri tem na kvantum, da mora biti ne vem kako mnogo raznih predmetov; lahko je en sam predmet, ampak tisti dovršeno izdelan; istotako se lahko razstavijo polfabrikati, če jih kdo izdeluje v večji množini za drug obrt.

Potruditi se moramo, da pokažemo kovinske obrte v taki izmeri, v kakršni so v resnici; in zato je treba, da vsi obrtniki od najmanjšega do največjega sodelujejo z dobro voljo za svojo dobro stvar.

Ing. Dovič Josip:

Pomen elektrotehniške obrti

Elektrotehnika je v zadnjih desetletjih tako napredovala in se izpopolnila, da je sedanjemu rodu uporaba električnega toka postala vsakdanja in neobhodna potreba. Električni stroji in aparati so danes že tako dovršeni, da predstavljajo višek tehniške popolnosti in gospodarnosti delovanja. Zaradi tega dela električni tok v vseh mogočih panogah gospodarstva in se brez njegove pomoči večkrat sploh ne more izhajati. V največji meri pa velja to za vse obrti vobče. Brez elektrifikacije ni mogoče doseči uspehov in napredka. Za to pa ima za vsako narodno gospodarstvo napredek in procvit elektrotehniške obrti največji pomen.

Elektrotehniški obrtnik mora biti kos najrazličnejšim, večkrat zelo kompliciranim zahtevam, ker z vsakim delom prevzame tudi veliko odgovornost: če pomislimo, da je dandanašnja obrt

večinoma elektrificirana in da je pogonska sila srce vsake delavnice, se takoj pokaže odgovornost dela elektrotehniškega obrtnika. Od vsake električne naprave se ne zahteva samo, da je v vseh svojih sestavnih delih tehniško najboljši izdelek, marveč tudi, da je pravilno in solidno postavljena. Poleg tega se pa predpostavlja najbolj gospodarno in brezhibno delovanje, ki izključuje tudi vsako možnost življenjske ali pa požarne nevarnosti.

Da lahko ustreže vsem tem zahtevam, mora biti elektrotehniški obrtnik temeljito teoretično in praktično podkovan; stalno mora spremljati napredek elektrotehnike. Od nobene druge obrti se poleg praktičnega ne zahteva toliko duševnega dela kot ravno od elektrotehniške.

V svesti si tega je elektrotehniška obrt Slovenije, strumno povezana v »Združenju elektrotehniških obrti«, polagala poleg strokovnim interesom največjo pažnjo teoretični in praktični izobrazbi članstva in naraščaja. Za teoretično izšolanje naraščaja žrtvuje vsako leto iz svojega velike zneske in prireja obvezne vajenske tečaje. Za teoretično in praktično izobrazbo svojih članov pa izdaja že od leta 1952. mesečno strokovno revijo »Elektrotehniški vestnik«, ki je vzorno urejevan, bogat na vsebini in ki seznanja člane s strokovnimi zadevami ter tudi z vsemi novostmi v elektrotehnikih. Letos pa je izdalo kot prilogo kolektarčku »Elektrotehnični priručnik« z vzorno in pregledno urejeno strokovno vsebino. »Združenje elektrotehniških obrti« je s tem svojim zglednim in požrtvovalnim delom lahko za vzor vsem drugim obrtnim organizacijam.

Trud in stroški tega dela združenja pa kažejo danes že lepe in obilne uspehe. Slovenski elektrotehniški obrtnik in njegovi pomočniki so v svoji sposobnosti kos vsem nalogam, so strokovnjaki, ki so po svoji kvaliteti enakovredni inozemskim delavcem, če jih celo ne prekašajo.

Uspeh temeljite elektrotehniške izobrazbe pa ni pokazal sadov samo v izboljšanju kvalitete projekta in izvedbe, nego tudi že v osamosvojitvi izdelovanja posameznih sestavnih delov električnih naprav in električnih aparatov. Prej je naš obrtnik postavil električno napravo iz sestavnih delov samo tujega izdelka, danes pa se je v tem pogledu že precej osamosvojil. Ti domači izdelki so najmanj take kvalitete kot tuji, večkrat jo celo nadkriljujejo in so v ceni konkurenčni. Težko se je bilo uveljaviti z domačo produkcijo; ne samo konkurenca tujih tvrdk, marveč tudi neosnovani predsodki so v začetku ovirali pot k uspehu domače elektrotehniške obrti.

Na jesenski razstavi slovenske obrti je dana prilika elektrotehniškim obrtnikom, da pokažejo, kaj zmorejo pridne roke in brihtne glave. Pri tem se bo pa tudi nudila najugodnejša možnost, da seznanijo in da upeljejo svojo sposobnost in izdelke svojim najboljšim odjemalcem, to je najrazličnejšim drugim obrtnikom, ki bodo na tej razstavi tudi zastopani.

Poročilo predsednika na seji Obrtnega odseka dne 16. februarja 1938

Avtonomija.

Danes, ko nekako prehajamo v tretje leto delovanja, naj Vam podam sliko bilance našega dveletnega dela. Ob nastopu smo zahtevali, da se spričo dolgoletne borbe, ki smo jo vodili obrtniki ali za ločene ali za skupne zbornice, potegne rezultanta ter tako zadovoljimo oba dela. **Ta naša zahteva je bila v tem, da se da obrtnemu odseku čim širša avtonomija**, s čemer bi zadovoljili vse razcepljene skupine ter bi prišli v Zbornici do smotrnega dela. Pri ostalih odsekih pa nismo povsem naleтели na razumevanje ter se ta naša upravičena zahteva vleče kot dolga nit skozi vse debate in je nevarnost, da zaide v drugo smer, za kar bodo odgovarjali gotovo oni, ki stvar zavirajo. Zaradi te neurejenosti je marsikatero delo v Zbornici, kakor tudi pri Zavodu PO zaostalo, oziroma se ni tako razvilo, kakor je bilo zamišljeno.

Novi prostori v Zbornici.

Tako n. pr. smo zahtevali, da se v svrhu splošno-izobraževalnega delovanja najprej poskrbi za primerne prostore oziroma predavalnice, katere naj bi se napravile na dvorišču naše palače. V to svrhu nam je ministrstvo naklonilo že 70.000 din podpore ter obljubilo še nadaljnje podpiranje. Ostali odseki so se po svojih zastopnikih v prezidiju izrekli za načelo, naj se najprej razčisti **sestav Zbornice**, ter so nam s tem dali razumeti, da je naša zahteva po avtonomistično urejeni Zbornici neka ovira, ki jo zahtevamo iz taktičnega stališča ali iz nagajivosti.

Zavod PO.

Naš cilj pred dvema letoma je bil ta, da osvobodimo ustanovo obrtnega pospeševanja ter jo popolnoma podredimo obrtnemu odseku, dočim je do tedaj obstajala ustanova celotne Zbornice, v kateri obrtniki **nismo imeli večine**. To se nam je povsem posrečilo in razpolagamo v mejah dosedanjega pravilnika s to ustanovo popolnoma sami. Da smo to ustanovo finančno podprli, smo izposlovali povišanje takse za potrdila po § 95 obrt. zakona (zbornična taksa ob nastopu obrti), kar je Zavodu PO donášalo lani 48.695 dinarjev, letos je pa tudi predvideno 60.000 dinarjev. Dalje smo uredili prispevke zborničnih doklad pavšalistov.

Skupne potrebe.

Po uradni zbornični statistiki smo obrtniki številčno najjačji; ker smo pa gospodarsko šibkejši, plačujemo v celoti manj doklad kakor n. pr. trgovci in industrijalci. Naše potrebe so pa velike. Zbornica je v zadnjih dveh letih napravila proračune po načinu, da za stvarne potrebe vsak odsek predvidi lastne izdatke; za skupne režijske izdatke pa plačujemo vsi odseki. Obrtnike so lansko leto oprostili; letos pa se je vstavilo v proračun 50.000 dinarjev, to je 5% celotne vsote.

Obrtno nadaljevalno šolstvo.

Pred dvema letoma, ob nastopu, smo dalje pokrenili vprašanje obrtno-nadaljevalnega šolstva. Na čelu uprave stoji Višji šolski svet za obrtne nadaljevalne šole pri banski upravi, v kateri je naša Zbornica od 9 članov zastopana po treh članih; med njimi je predsednik obrtnega odseka. Ta odbor je v mejah uredbe kompetenten za sklepanje v vseh vprašanjih. Z naše strani smo pričeli delovanje v to smer, da se spremeni učni načrt in uvede čim več strokovnega pouka na šolo. Razen tega smo zahtevali, da se pritegne učnim močem čim več mojstrov. Dosegli smo, da se je lansko leto pritegnilo k poučevanju 25 mojstrov-učiteljev, tako da je sedaj od vseh 620 učnih moči 55 obrtnikov. Dalje smo dosegli, da je šolski svet priporočil izdajo učnih knjig strokovne vsebine vsaj za najvažnejše obrti; sedaj se

sestavlja že 6 takih knjig. Te knjige bomo dobili v aprobacijo in izjavo. V pogledu finansiranja teh šol (za katere država sama nič ne prispeva) naši predlogi še niso uspeli, vendar pa nismo tudi tukaj izgubili upanja na ugodno rešitev. Treba bo v bodoče* v tem pravcu intenzivnejšega dela in treba bo doseči reorganizacijo strokovnega šolstva z novim vodstvom, z diplomiranim inženjerjem na čelu in z zadostnimi finančnimi sredstvi.

Tečaji.

V pogledu prirejanja tečajev smo sicer malo v zaostanku napram prejšnjim letom. Vzrok temu, vsaj v Ljubljani kot centru Slovenije, je ta, da v prostorih Srednje tehniške šole pod prejšnjim vodstvom nismo bili preveč priljubljeni, dočim nam je sedaj dana večja možnost, da nekatere tečaje tam prirejamo. Možnost lastnih prostorov, kakor sem prej omenil (v odstavku: Novi prostori v Zbornici), je odpadla in smo navezani na tuje prostore. Lansko leto smo tam priredili tečaj za mizarje in tečaj za notranjo opremo, letos smo pa ta program še dopolnili ter uvedli nove tečaje za razne druge obrti. Ti tečaji trajajo daljšo dobo, in sicer 3 do 5 mesecev. Pripravljamo pa še nadaljnje tečaje za kovinsko stroko, ki naj bi se vršila v tem skupnem okviru. Poleg tega smo priredili tečaje v okviru naših podružnic v Mariboru, v Celju in v Novem mestu.

Obrtniško zavarovanje.

Ob začetku našega dela smo pokrenili vprašanje obrtnega zavarovanja, katero vprašanje je dotodaj že nekaj let počivalo. Zainteresirali smo tudi ostale Zbornice; minister je dal po večkratnih intervencijah izdelati osnutek. Izdelava osnutka je bila poverjena g. Matjaščiču, ravnatelju OUZD, s katerim sem tudi jaz večkrat o tem razpravljal. Vprašanje obrtniškega zavarovanja danes vse bolj dozoreva ter upamo, da bo v kratkem rešeno.

Obrtni dom.

Zadeva »Obrtni dom« spáda sicer deloma v kompetenco Zavoda PO, deloma pa v obrtni odsek ter jo zato tudi tukaj obravnavamo. Ob našem nastopu smo takoj sprevideli veliko vrzel v tem, da obrtno-organizatorično in prosvetno delovanje ne uspeva. Vedno večja se je kazala potreba po kraju, kjer naj bi se stekalo vse naše organizatorično delovanje — to je pod lastno streho, v lastnem domu. Ni to zadeva samo Zbornice za TOI ali Zavoda PO, temveč je zadeva vseh obrtnih organizacij, posebno združenj in še posebno mesta Ljubljane. Zato smo to iniciativo prevzeli mi ter za bodoči obrtni dom potom Zavoda PO votirali že dvakrat po 50.000 dinarjev; prvi del tega zneska je že naložen kot posebni fond v Banovinski hranilnici.* Tudi na zemljišče, kjer naj bi dom stal, smo mislili. Naše prihranke še iz prejšnje dobe v znesku 365.564 din, ki so bili zamrznjeni v hranilnici, smo zamenjali za zemljišče na periferiji mesta; to zemljišče bi za dom ne prišlo v poštev, dalo bi se pa zamenjati z ugodnejšim v središču mesta. Začetek obrtnega doma je podan; potrebno pa je še mnogo skupnega sodelovanja, da se nam ta načrt uresniči.

Uradni prostori predsednika.

Obrtni odsek je najštevilnejši ter ima zato največjo korespondenco. Spričo tako velikega dela ni čudno, da mogoče kakšen akt kje zaostane. Tako se je ob našem nastopu uvidela potreba, da predsednik odseka stalno in dnevno uraduje. V to svrhu smo v pritličju naše palače uredili prostore, kjer lahko vsak obrtnik dnevno poseti predsednika. Predsednik dobi tudi vse zadevajoče akte v pogled ter poda svoje mnenje in navodila za rešitev, v kolikor je to po zborničnem pravilniku mogoče. Nobeden ostalih odsekov nima tega. Obrtni odsek se je kot tak v polni meri uveljavil pri ostalih Zbornicah, akoravno je naša Zbornica pa svojem sestavi skupna. Odsek

* Pohvalno moramo omeniti, da je Združenje slaščičarjev in medičarjev v Ljubljani sklenilo na redni letni skupščini 30. marca 1939 prispevati za »Obrtni dom« letno 500 dinarjev. Obrtniki, posnemajte požrtvovalne tovariše!

uživa povsod ugled in veljavo. Če sem bil kdaj v kakršni koli misiji, nisem nikdar zamudil prilike, sem interveniral v prilog našega obrtništva ter dosegel v marsičem tudi finančni uspeh.

V pogledu unifikacije Zavodov za pospeševanje obrta, ki je tudi v našem načrtu, za enkrat ni zaznati posebnega napredka, akoravno obstoji v tej zadevi obojestranska naklonjenost. Ni mi treba posebej poudarjati važnosti tega vprašanja in bo to naloga nadaljnjega dela v tej smeri.

Sušmarstvo.

Tudi vprašanje našega največjega zla, to je šušmarstva, se ni dalo spraviti s sveta. Zbornica je v teh dveh letih zbrala obsežen material ter ga predložila obrtni oblasti. Upanje imamo, da bo tudi to vprašanje v bližnji bodočnosti uspešno rešeno.

Okrožni odbori in podružnice Zavoda PO.

Naj še omenim, da je v tej dobi obrtna oblast po želji in sklepih združenj razpustila okrožne odbore. S tem je pa nastala vrzel v nekaterih obrtniških centrih. Zato so te pošle po možnosti prevzela podružnice Zavoda PO ter smo poleg že obstoječe v Mariboru osnovali podružnici v Celju in v Novem mestu.

Unifikacija združenj.

Ministrstvo nam je dalo nalog, da združimo nekatera združenja, ki so manjša in dela nezmožna. Mnenja smo, da naj se ono, kar je nezmožno življenja, ukine in spoji z drugim — vendar pa imamo pri tem le vlogo posredovalca ministrske zahteve in se na vsak način zavzemamo, da zado stimo željam obrtnikov.

Letos poteče funkcijska doba šolskih odborov. Glede imenovanja novih vlada precejšnja zmeda: združenja imajo pri tem velike pravice, Zbornica pa nič. Ker je to zakonito uveljavljeno, se pred novelizacijo obrtnega zakona ne bo dalo nič napraviti. Skušali pa bomo do tedaj doseči vsestransko zadovoljivost.

Če pogledamo finančno stran našega gospodarstva, vidimo sledeče ugotovitve:

Obrtni odsek je razpolagal:

v l. 1956. z din	254.000.—
v l. 1957. z din	570.000.— ali več 45%
v l. 1958. z din	440.000.— ali več 75%
v l. 1959. z din	582.000.— ali več 50%.

Padeč za leto 1959. ima vzrok v tem, da je moral odsek prispevati 5% k skupnim zborničnim stroškom v znesku 60.000 din. Za lansko leto je imel Zavod PO okoli 100.000 din izdatkov za berlinsko razstavo ter pričakujemo, da nam ministrstvo povrne vsaj del tega zneska — saj smo z razstavo reprezentirali vso državo. Po zadostnih intervencijah nam je ministrstvo dalo v letu 1957/58 za Zavod PO 60.000 din, prej pa nič. V l. 1958/59 65.000 din.

Naše zadnje bilance smo zaključevali s prebitkom približno 40.000 din.

Mislím, da sem s tem navedel nekaj najglavnejših zadev našega dvoletnega delovanja, tako da nepristranski opazovalec lahko jasno vidi, da se je nekaj doseglo, akoravno smo se čestokrat borili na levo in desno. Ogromno dela pa nas čaka v letošnjem letu. Dokončati moramo vse že započete zadeve v popolno korist obrtništva. Tako smo že pričeli z obsežnimi pripravami za veliko slovensko obrtno razstavo, ki jo priredimo v jeseni. Vse se bo doseglo s pridnim in neumornim delom, da bomo tako obrtništvu širom domovine pokazali naš doseganji napredek in naše delo, katerega bodo gotovo vsi odobrvali. Ako bodemo solidarni v delovanju, nam je uspeh zagotovljen in to želimo vsi, ko prehajamo v tretje leto našega dela.

*

Dodatno mi je poročati, da je v ponedeljek predsedstvena seja, kjer je na dnevnem redu imenovanje dveh gosp. članov in dveh namestnikov v Središnji odbor za zavarovanje delavcev v Zagrebu. V tem odboru sta

dosedaj bila g. Avsenek, industrialec in g. Rojina, tudi industrialec, oba v Ljubljani. Treba je, da pride sedaj obrtnik na vrsto, t. j. en član in en namestnik. Svojtčas je bil član tega mesta predsednik obrtnega odseka.

Ne vem, kako bodo pri predsedstvu naše želje upoštevali; prosimo Vas pa, da prepustite, da s tov. Hohnjecem zavzameva tozadevno stališče.*

Ze večkrat se je tudi poudarjalo, da je treba strožjih odredb pri polaganju mojstrskih izpitov. Prva skromna želja je potreba po enotnem načrtu za posamezne stroke. Taki načrti naj bi se sukcesivno po strokah sestavljali; zato je treba pripraviti elaborat in ga vsestransko proučiti. Posebno bo treba tu upoštevati teoretski del izpita, ki naj se ne nanaša zgolj na razne obrtne predpise in knjigovodstvo, ampak na ono strokovno teoretsko znanje, ki ga obrtnik potrebuje, posebno še na kalkulacijo, poznanje materiala in podobnega. Za sestavo tozadevnih načrtov naj se sestavi posebna komisija štirih članov, ki naj to napravi. Zastopani naj bi bili: predsednik ali namestnik odseka kot načelnik te komisije, dalje po en član, načelnik ali namestnik izpraševalne komisije, en član-strokovnjak iz obrtne oziroma srednjetehtniške šole, po stroki, kamor načrt pripada, in po en član, načelnik ali namestnik združenja dotične stroke.

Svojtčas ste pooblastili predsednika, da mora za ljubljanski okraj izpitov sodelovati pri izbiri za določitev prisodnikov pri mojstrskih izpiti ter da še izpopolni in uredi imenik teh prisodnikov. Ker so se sedaj poslali tem dekreti in se čujejo sem in tja pritožbe, prosim, da naj se to pooblastilo še ponovi.

Strokovni tečaji Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani

Letos je priredil Zavod za pospeševanje obrta več strokovnih tečajev, ki so se deloma že zaključili, deloma pa še trajajo.

V Ljubljani se je vršil tečaj za mojstrske izpite, ki ga je obiskovalo 64 udeležencev. Temu tečaju je bil posebej priključen tečaj za slikarje, ki ga je posečalo 12 udeležencev, in posebni strokovni tečaj za ključavničarje, ki ga je posečalo 15 ključavničarskih pomočnikov. Nadalje se je v Ljubljani vršil tri tedne trajajoči strokovni tečaj za pleskarje in ličarje pod vodstvom strokovnjaka Mešnerja iz Prage, ki se ga je udeležilo 52 mojstrov in pomočnikov. V Ljubljani pa še trajajo tečaji: 1. za notranjo arhitekturo, 2. za strokovno risanje v mizarski stroki ter 3. tečaj za gradbene stroke.

V Mariboru se je vršil tečaj za mojstrske izpite, ki ga je obiskovalo 40 kandidatov, ter se vrši knjigovodski tečaj.

V Celju so se vršili trije tečaji, in sicer: 1. kovinarski tečaj z 29 udeleženci; 2. tečaj obrtne zakonodaje, računstva in knjigovodstva s 17 udeleženci; 3. mizarski tečaj s 15 udeleženci.

V Novem mestu se je vršil tečaj za avtogeno varenje s 16 udeleženci, nadalje tečaj za mizarsko risanje ter je v pripravi še več tečajev in strokovnih predavanj.

V Kočevju tečaj za avtogeno varenje.

V Železnikih tečaj za luženje in politiranje s 15 udeleženci.

V Gorenji vasi tečaj za luženje in politiranje.

*

Poletni tečajji za učitelje. Pri zadnji seji Višjega šolskega sveta za strokovno-nadaljevalne šole se je sklenilo, da se k poletnim tečajem za učitelje sprejme tudi primerno število obrtnikov. Oni obrtniki, ki že poučujejo, bodo morali obvezno obiskovati pedagoški oddelek. Kdor izmed obrtnikov čuti veselje in zmožnost za poučevanje na obrtno-nadaljevalni šoli, naj se pravočasno prijavi in o tem tudi obvesti Zavod PO Zbornice za TOI zaradi evidence.

* V prezidiju je bil predlagan g. Hohnjec Miloš iz Celja kot član in g. Ogrin Ivan kot namestnik.

Obrtnikovo izobraževanje — njegov napredek

Obrtništvo danes toži, da ga upropašča veliki kapital in s tem združena industrija, ki meče na trg ogromne količine tovarniških izdelkov po nizki ceni. Te tožbe so sicer popolnoma upravičene, toda v mnogih primerih bi si mogel obrtnik sam pomagati, če bi znal izrabiti in uporabiti sredstva, ki mu jih nudi moderni tehnični napredek in znanost.

Zavod za pospeševanje obrta se je prav zaradi tega že od svoje ustanovitve zavedal važnosti obrtnikove izobrazbe. Pospeševal je vedno izobrazbo posameznega obrtnika kakor tudi izobrazbo obrtništva in njegovega naraščaja v celoti. Prirejal je predavanja in tečaje, ki so trajali nekaj dni, tednov ali tudi mesecev.

Dasi so bili vsi ti pripomočki obrtnikovega izobraževanja zelo uspešni, niso storili vsega, kar je mogoče storiti. Zavod PO je mislil tudi na moderno velesilo človeškega gibanja, mislil je na tisk; skrbno ga je zasledoval in naročal strokovne knjige in časopise, namenjene obrtništvu vobče in posameznim panogam obrtniškega delovanja.

Vse te strokovne knjige in časopisi so obrtnikom na razpolago v knjižnici in čitalnici Zavoda za pospeševanje obrta.

Slikarji in pleskarji.

1. **Die Mappe, deutsche Maler-Zeitung.** Mesečnik. Ilustriran časopis za barvno okraševanje prostorov.

2. **Die Mappe, deutsche Maler-Zeitung,** izdaja B. Tednik za pleskarsko tehniko. Oba lista izdaja G. D. W. Callwey v Münchnu.

Brivci in frizerji.

1. **Deutsche Allgemeine Friseur-Zeitung.** Osrednji organ za obrt brivcev, frizerjev in lasničarjev. List izdaja trikrat na mesec A. Stegemann v Berlinu.

2. **Neue Wiener Friseur-Zeitung.** To je najstarejši strokovni list avstrijskih frizerjev; ima prilogo Internationale Frisierkunst und Schönheitspflege. List izdaja dvakrat mesečno A. Nefzger na Dunaju.

3. **Süddeutsche Friseur-Zeitung.** Izdaja A. Nefzger v Münchnu.

4. **Frizer.** Izhaja vsak mesec. Izdaja ga »Savez klubova damen-frizerskih majstora kraljevine Jugoslavije«. List prinaša tudi slovenske članke.

Krojači in šivilje.

1. **Rundschau für die deutsche Damenschneiderei,** mesečnik za modo.

2. **Der Schneidermeister.** Uradni organ državne zveze krojačev za moške obleke. Izhaja vsako nedeljo v Hanovru.

3. **EMZ (= Europäische Moden-Zeitung),** najstarejši nemški krojaški strokovni list. Izhaja mesečno v Draždanah.

4. **Das deutsche Damenschneiderei-Handwerk.** Edini uradni organ

državne zveze obrta damskih krojačev. Izhaja v Berlinu dvakrat na mesec.

5. **Le jardin des modes.** Izhaja dvakrat na mesec v Parizu.

Mehaniki.

Dienst am Auto. Strokovni list za praktično delo v popravilnicah, avtomobilskih obratih, garažah in pri črpalkah. Izdaja ga nemška založniška družba Union v Berlinu.

Inštalaterji in kleparji.

Deutsche Installateur- und Klempner-Zeitung. Izdaja tedensko Hagen (Westphalen).

Stavbeniki.

1. **Der Baumeister.** Mesečnik za stavbno kulturo in prakso. Izdaja ga mesečno G. D. W. Callwey v Münchnu.

2. **Beton-Stein-Zeitung.** List izdaja R. Schirmer v Berlinu.

Mizarji.

Der deutsche Tischlermeister. Ilustriran strokovni list za pohištveno in stavbno mizarstvo. Izhaja tedensko v Berlinu.

Tapetniki.

Allgemeine Tapezier-Zeitung. Uradni organ državne zveze sedlarjev in tapetnikov. Izhaja v Berlinu dvakrat na mesec.

Peki.

1. **Österreichische Bäcker-Zeitung.** Oficielni organ pekovske zveze. Izhaja tedensko na Dunaju.

2. **Austria.** Neodvisni strokovni list pekovskih mojstrov. Izhaja mesečno dvakrat na Dunaju.

Vrtnarji.

Deutsche Blumen-Binderei. Uradni organ strokovnega odseka vrtnarjev. Izhaja tedensko v Braunschweigu.

Ščetarji in glavnikarji.

Zeitschrift für Bürsten-, Pinsel- und Kammfabrikation. List obravnava gospodarstvo s ščetinami, čopiči, krtačami, metlami itd. v Nemčiji. Izdaja ga A. Duncker v Lipskem in izhaja trikrat mesečno.

Skoro vsi navedeni listi so pisani v nemščini. Tu vidimo, kako daleč so drugi narodi pred nami in kako potrebni bi bili strokovni listi v slovenskem jeziku. V prihodnjih številkah se bomo še večkrat povrnili na to vprašanje.

Poziv!

List smo poslali vsem obrtniškim združenjem in društvom. Prosimo jih, naj ga razdele med člane in pobero prispevek oziroma naročnino. Če želi kdo prejemat list na svoj naslov, naj sporoči uredništvu.